

מועמד לשעבר לזיינון
לפגוע במחירים

המקומי, שחומרי הגלם שלו מובאים מירושלים, השפעה על מחירים אלה באמצעות מיסוי וסובסידיות היא שולית, כשלא מתלווה אליה טיפול בשער החליפין של המטבע, המצב עתה הוא שבנק ישראל מכוון את שער המטבע, הכוונה זאת צריכה לתזרז ליד האוצר, באמצעות פיתוח תים תקופתיים.

● גם את שער הריבית מכוון בנק ישראל, שער הריבית במשק גבוה בהרבה משיעור האינפלציה. כאשר הריבית גבוהה כל-כך, פירוש הדבר שהייצור יקר מאוד, וכך, מצד אחד, משלם הצרכן מחירים גבוהים, ומצד שני — מגיעים ריווחי הייצור לא אל הייצור עצמו, אלא אל הבנקים. משני טעמים אלו צריך ל"גרום להורדה גדולה בשער הריבית, ולא להסתפק במה שהבנקים הואילו להוריד.

● פירוש המיסוי על "רווח ריאלי" בלבד הוא, שכל מי שחלה עליו צורת מיסוי זו כמעט שלא ישלם מס, שכן אין שום בעיה חשבונתית להפוך כל רווח נומינלי חיובי לאפסירוחים או אף ל"הפסד", "ריאלי". יש לדאוג לכך שכל מי שצריך לשלם מס במשק, אכן ישלם אותו, הן כדי להגביר את הכנסות הממשלה, והן כדי להגביר את השיוויוניות המועילה לבלתימת האינפלציה.

לסיכום: העקרונות המנחים את אר"י דור הם נכונים ברובם, אך צעדי אינם עקיפים תמיד, והבעיה העיקרית היא, שהצעדים שנקטו כנתחים נוגעים רק בי שולי האינפלציה, ואילו הצעדים החשובים — וראשון להם הצמדה מלאה של השכר — עדיין לא ננקטו.

באופן סלקטיבי: רק מתוצרת הארץ, ולא ממוצרי ייבוא. ואם זה לא ניתן — אפשר להוריד את מיסי הקנייה בשיעור שווה, אך להעלות את המכס על הייבוא. כדי לעודד את הייצור המקומי, ולא לנסות לבלום את האינפלציה תוך הזרמת כסף לחו"ל.

זכאן אנו מגיעים למה שאינו כלול ברדיניותו של ארידור ועד כה. אם לא

הדרך להילחם באינפלציה היא לפזר את ההכנסה הלאומית בידי שניים רבים

ייכללו הצעדים הבאים — אין לו סיכוי להצלחה במדיניותו ולבלום את האינפלציה, ואלה הם הצעדים:

● גודלו של הייבוא שווה בערך ל"הכנסה הלאומית, ופירוש הדבר שהוא מהווה כמחצית מכלל המקורות במשק. כאשר שריהאוצר אינו שולט במחירי המטבע, פירושו של דבר שהוא אינו שולט במחירי היבוא, ולכן אין לו שליטה על מחיר עלויות הייצור. אם לא ירסן שריהאוצר את הפיתוחים בשער המטבע המקומי לעומת הדולר, ימשיכו לעלות מחירי הייבוא וגם מחירי הייצור

דה: נעצרו תהליכי הקיצוץ בתקציבי השרותים החברתיים.

● אפשר לפגוע ישירות במחירים, לא רק באופן עקיף, על-ידי צימצום הביקוש. לעניין זה יש יעילים הורדת מיסוי הקנייה, וסיבסוד מוגבר של מוצרי יסוד ואנרגיה.

יותר שכר

באשר לנקודה הראשונה — שפרושה למעשה העלאת השכר הריאלי — אין לי שום ספק בחיוביותה. בעשרות מאמרים חזרתי וטענתי כי הירידה בשכר הריאלי היא אינפלציונית, מכיוון שהרווחים העולים על-חשבון ה"שכר היורד מגבירים את האינפלציה. חור סר השיוויון בחלוקת ההכנסות נגרם על-ידי האינפלציה, וממשיך ומגביר אותה. כדי להילחם באינפלציה יש להגביר את השיוויון. הטענה שהצמדה מלאה של תוספת העיקר ובלתימת המיסוי על השכר הם צעדים אינפלציוניים, מכיוון שמצטבר כסף רב בידי "הציבור", היא חסרת שחר:

כוח הקנייה אמנם גדל — אך רק בחלק מסויים של הציבור — בידי השכירים. עדיכמה שתהיה ההכנסה הפנויה שבידי השכיר רבה, לא יהיה בה די כדי להעלות את מחירי הדירות משלושה מיליון ל"י לארבעה מיליון ל"י, ואף לא את מחירי המכוניות החדשות מ-1.3 מיליון ל"י ל-1.6 מיליון ל"י. השכירים רבים, והתוספת מתחלקת בין כולם. לפי ההיגיון וגם על-פי הניסיון ההיסטורי, יכולות תוספות שכר כאלה להעלות את המחירים ב-3% עד 4% בשנה לכל היותר. הגברת כוח הקנייה של המתעשרים, לעומת זאת, שפרושה תוספת עוצמה בכוח הקניה בידי מעטים, היא הגורמת לאינפלציה של 130% בשנה.

יורם ארידור צודק גם בכך שאינו מקצץ בהוצאות תקציב המדינה, קיצוצים כאלה לא עצרו אינפלציה בשום מקום. קיצוץ בתקציב הפיתוח גורם לאבטלה, וכשלוז מתלווה אינפלציה, פרוש הדבר סטגנציה — שילוב של גיוון כלכלי

(המשך מעמוד 17)

הורבית, בסירה אחת עם מוכ"ל ה"הסתדרות, ירוחם משל, ושניהם הסכימו שיש לתבוע "קורבנות מהעובדים" למען הדברת האינפלציה, וכך, למשל, הסכימו האוצר והנהגת ההסתדרות על עידכון מדרגות המס — תמורת אי-עידכון נקי דות הויכוח. העיתונות שלנו המתבלבלת לא פעם בין דיעותיה שלה ובין דעת הקהל, הצליחה כמעט לשכנע אותנו ש"העם בישראל תומך בכל לב במדיניות זאת, האנטי-שיוויונית וחסרת-ההצלחה מבחינת בלימת האינפלציה.

עד שהגיע ארידור, שריהאוצר החחש השליך אבן לתוך

„ארידור הלך בכיוון הנכון, אך ללא הצמדת השכר, הורדת הריבית ומיסוי הוגן לא יצליח“

מיהמנחות של קונסוזוס, הריסונים ו"הקורבנות". הסליסדר דיקלומים על ה"תועלת העצומה שבהורדת השכר הריאלי, קיצוץ תקציב הרווחה והטלת מיסים גבוהים למען המשק הלאומי.

אפשר היה להתעלם מטענותיה של החתומה מעלה, שמהו המש שנים חוזרת וטוענת בזכות תוספת יוקר הצמודה ב"100%. אפשר אפילו להתעלם מטענותיו של מי שהיה מועמד לשרהאוצר, יעקב לוינסון, בזכות ריסון המחירים. אך אי אפשר להתעלם ממעשיו של שריהאוצר. אלה מחייבים התייחסות.

וכך יוצא המיסוד הכלכלי למלחמה. המומחים של נשיונל קונסולטנס עורכים לוחות. מינהל הכנסות המדינה טען בעד הורדת מיסים, ואף מכריז שתמיד רצה בכך (חבל שאיש לא שמע). פרופסור חיים בן-שחר כועס, נגיד בנק ישראל, ארגון גפני מצליח גם להסכים וגם

נגיד גפני (במרכז) עם שריהאוצר ושעבר הורכיק מסכים ומסתייג

ואינפלציה דותרת. כאשר משתמשים בגרעון התקציבי ל"צורך פיתוח, לא גורמים לאינפלציה. אך כאשר מאזנים את התקציב על-חשבון ה"פיתוח — גורמים לאינפלציה. זאת למדו יסאן וגרמניה-המערבית על-בשרן.

באשר לכיסוי הגרעון — הדרך הטובה ביותר לעשות זאת היא להקטין את חובות הפנים של הממשלה, המגיעים ל"15% מהתקציב. הכרות מורטוריום (דחיית פרעון חובות) למשך שנה תספיק לאיוון התקציב השוטף, אם אמנם יש בכך צורך. מורטוריום כזה יקטין את הנזילות הרבה במשק, ויהווה חיסכון כפוי למשך שנה.

הנקודה השלישית — הפגיעה הישירה בעליית מחירים — זו ודאי רצויה ומוצדקת. אין שום פסול בדאי מוש בהורדת מיסי קנייה או סיבסוד יתר, תוך העלאת מחירים ושטופת ו"נמוכות-יחסית. אך בדרך זו אי-אפשר להמשיך זמן רב ללא שליטה ופיקוח על שער המטבע. לכן יש להפסיק את גיוון השקל.

רצוי היה גם להוריד את מיסי הקנייה

שלוש תפיסות

האתגר שמעמידה מדיניותו של ארידור בפני חברי הפוליטיקאים, הכלכלנים והעיתונאים הוא עקרוני. הם חייבים להשיב על שלוש תפיסות שמציג ארידור, בין במוצא ובין למעשה:

● אפשר לעצור את האינפלציה בלי שהעם, ישא בקורבן". בנקודה זו מוציא את תוכניתו לשלם תוספת-יוקר ה"צמודה ב"100% בכל חודש, עידכון מירבי של מדרגות המס, וסיבסוד מוצרי-היסוד.

● צד ההוצאות של תקציב המדינה אינו האחראי העיקרי לאינפלציה. עובי